

„UNIA“
(Weekly)

The only Lithuanian
news paper published in
New York. It has a large
circulation in the United
States and Europe.
Rates of Advertising.
One inch once \$1.00
" " half yearly 6.00
" " yearly 10.00
All communications to be
addressed to:

M. TWAROWSKI
25 Allen St., New York.

UNIA

New York, Subatoje 18 d. Baŕandzio 1885 m.

„UNIA“
Išleima koŕion ŕubata
kasmetu ant metu \$2.00
pusis „ 1.25

AUROFOJE
ka ziu ja ant metu \$1.00
APGARSINIMAI
kasmetu ant metu \$10.00
pusis „ 6.00
už vieną skli 1.00
Gromatas praszome slusť
ant v rdo

M. TWAROWSKI
25 Allen St., New York

N13.

Išduotojas ir Reditojas M. Twarowski

M 2.

APIE AUGINIMA.

III.

Dwasc yra augimo, žiedas ir wajsius kuno. Už taj nebus istabu, kad ismintingi pedagogaj jau no senej tajkina auginima prie kuniszko penejimo. Galime sakyť, kad tie pedagogaj (wajku mokintojoj ir augintojoj) yra pirmtakunajs wisu materijalistu, k. Darwino ir Markso paskeju. Tos paczios tajsykles, kuriu lajkosi mokslingi kwizijologaj ir gydytojoj ir tewaj tam tikrame penejime ir isztajsime kuno, yra pritaikiniami prie penejimo ir auginimo dwasios, tiktaj ka tankej waldyste, baŕnyze ir draugj) labaj tam prieszjasi. Ar daugis myli tejsy be?!

Ir pati kalba taj jau pripaŕino senej. Juk mes sznekame apie dwasizska pena ir sumernejima, apie augima ir atgalini eji dwasios, o senowes patarle sako, kad jieszkiniu auginimo yra *susitrukt swejkos dwasios swejkame kune*. O jej daugiur yra daroma taj paŕiuraj prieszingaj, taj mokintojoj už taj maŕiausej gali but kaltinami.

Mes rupinamesi apie augima kuno duo dami no pat gimimo nej per daug nej per maŕaj walgio tam tikram czese, kada tas walgis gal but skilwije suwirintas. Prieg tam rejki koŕnam amŕiuj duoti tam tikra *suwirinama walgi*, pradadant no lengwej suwirinamo motinos pieno, kajp angszciaus snekejojme, ir kaskarts tolaus ejuant pridurt sunkiaus suwirinama walgi, pagal isztajsima kuniszku itajsu, k. a. dantu, kuniszko judejimo ir raumeniszkos pajjegos. Ant galo nerejki duot walgio, kurs butu neuŕpelnytas per nora walgyt parodanti, kad suwirinimas iwiko priderinej.

Wisizskaj tos paczios tajsykles pritinka ir prie dwasizsko penejimo. Dwasiszkas penejimas turi prasidet jau no pat gimimo. Burna, per kuria inejna pirmiausias dwasiszkas penas, yra *pajautos* — pirmiausej palytejimo pajauta, o paskuj akis ir ausis, kurios jau po keli nedeli yra jautrios, o anos daugiaus gywuoliszkos pajautos, k. a. uosle ir skonis, isztajsys lajkant kuna wajskume. Isztajsyt pajautas tam tikru penu mokina geriausej Fr. Frabelis; daugiausej - gi rupintiesi rejki apie penejima dwasiszkaju pajautu girdejimo ir regejimo kajpo prieszingu perwersziimuj anu gywuoliszku pajautu. Jejgu cze neperejsime tam tikros mieros, taj niekumet neatsitiks, kad pristoktu kuomet noro mokintiesi arba kad

iwykta dwasiszkas perpenėjimas. Ir pajautas tajpogi alksta augimo kajp kad skilwis ir kitos kuno dalis, ir jos suwirina lengwej ir su skaudimo ta walgi, jejgu jis yra pritiklus amŕiuj, ir patiekia dwasiszka swejkata.

Prilyginimas dwasiszko auginimo prie kuniszko yra atpnotas wisur kur, o taj tewaj ir augintojoj turi labaj labaj isitemyt. Tolsusius.

KA TURIME, KA TURET GALIME IR KO MUMS REJKI? *Raszta isz Warszawas p. Szewo* I.

Ka mes turime? — klausime rodosi menkas, bet ar mes rupinamesi paŕiuret in taj, ka turime kajpo lietuwininkaj? Žinodami, ka turime, mes žinosime ir ka mes galime daryt ir ka mumus yra wale daryt. Lietuwininkaj gywena [sakan tiktaj] apie wietas, kur ju yra skajtlus didemis, kur waldžios su jejs turi rokuotiesi kajpo su žmoni ipatinga wejsle] trijose žiamese: daugumas lietuwininku ir žiamajeziu no senu czesu lajko už sawo tewyne Ruziszka Lietuwa (redybas Kauno, Wilniaus, sziaurine puse Garteno, piet-wakariu dali Witebsko, ir Suwalku; tajpogi sumajszyti yra su latwejs pietineje dalije Kurzo), kur skajtlus ju perejna 2 milijonus; tolesnej yra daugiaus lietuwiu Prusuose (skrycezej: Labgawos, Ysrutes, Gumbines, Galdapes, Pitkalinio, Statupenu, Tilkes, Ragajnes, Pakalnes, Szilokarcziamos ir Klajpedos), kur skajtlus ju turi pasiekti iki ½ milijono, nors wokiszka statistika maŕesni skajtlu paduoda; lietuwininku skajtlus Amerikoje yra i 30 tukstancziu.

Nors po Rusu waldže yra lietuwiu daugiausia dalis, bet ju buwis cze ne yra geriausias. Lietuwoje ciecorystes, t. e. redybose Kauno, Wilniaus, Garteno, Witebsko lietuwininkams wale yra art žiame, moketi piningus i kasa wyresnybes; wale yra gert arietka karczemose, nes pagal dauguma iszgerimo rokuojasi lajme waldystes; wale yra permajnyt sawo tikejima, už taj dar uredininkas wejda paglostys, ir wale yra, nors taj waldže nelabaj kencze, wajkszeziot in baŕnyze, ir wietose klausyt lietuwiszko pamokinimo kuningo ir giedot sawo prigimtoj kalboj ir tajpgi melstiesi, ir nedraudže, delto kad uždraust yra negalima, lietuwininkams sawo butuose kalbet sawizskaj. Taj ir wiszas, kas Lietuwoj ciecorystes

yra mums galima, nors Rusaj Katkow ir Aksakow tajp labaj mus myli. Lyg szioť Rusioj tik wienu katalikyste yra apgyneju lietuwystes. Katalikyste wienok, gindama no sasirusiawimo, neapgina mus no susilenkawimo. Sakau lyg szioť — nes kajp bus tolaus, ar tikejimas lietuwininku gales ir tolaus buti ju apgyneju — negalu atsakyt tajp. Pasiuntinis ciecoriaus Aleksandro Buteniew tupineja apie popieziu, idant baŕnyzeiose lejstu iwest ruziszka kalba ir idant swietiszka waldžej luotu didesne galybe bizonyczios rejkaluose. Jejgu aptures no 10 pieziaus taj, ko praszo — lietuwiszka kalba isz baŕnyzeios (rejki tik laukti, no waldžios Rusu wisza sulaukt yra galima) bus iszwaryta tajp, kajp ja iszwijo isz mokslawiecziu, kuningaj lietuwininkaj bus pernezzioti i gila Maskolija, o i Lietuwa bus atsiuosti susirusiawia lenkaj ir lietuwej (nes Rusu kataliku nera). Ir szendien jau randasi kuningaj, kurie budami lietuwininkaja nera lietuwystej mejlingi. Taj bus tajp pat kajp mokytojoj kad yra isz mokslawiecziu iszwyti, tajp pat kajp lietuwiams kad yra wyresnybiszka wieta gaut uždrausta. Ne weltuo draudže ir kningas spaust lietuwisz kaj. Tuomet taj jau geresniu apgyneju lietuwiu bus pastoris-lietuwis ir protestontiszkas tikejimas tajp pat kajp kad szendien Prusu lietuwiu tikriaus apgintu no germanizacijos katalikyste. Pati katalikyste ar gales sawia gelbet, kada waldže baŕnyzeios bus rankose wietines waldžios swietiszkos? Perejti czesaj rodo, kad waldže Rusijos ne daro ceremoniju su tikejimu sawo padonu. M. 1836 Brestiszka Unija ciecorysteje uždraude tikejima unytams ir užmetė katalikams katendori swetimo tikejimo, neklausdama tikineziuju, ar jie to užmetimo trokšta ir ar jie ant tos atmajnos tinka. Po m. 1864 tajpogi tikruose Lenkuose unytams buvo uždrausta pildyt sawo tikejima; pasi-prieszyjanczius kazokaj ware i cerkwijas. Ar nepadarys kada tajp su katalikajs Lietuwos? (Pradže jau buvo padarę 1864 m. Murawjew). Kokia tiesa (prowa) bus mūsų apgyneju? — kad waldže Rusu del sawo apsiejimu tiesos ir tejsybes nepaŕinstą. Tegul tik ant suraszyto ukazo ciecoriszka ranka paraszys, tajp turi but' ir katalikystes Lietuwoje nebus. Kad ciecoriaus aplanke baŕnyzes ir bucziau katalikiszka kryziu Wilniuje ir Warszawoje, taj nieko nerodo, nes taj buvo rejkalinga, del apwylimo akiu

me.
imo
asi-
wi-
tas
zki-
pats
eno
S.
bal
riu
jie
wa-
per
1 no

but
aj ir
rke-
žny-

isose
t už
ome
15 c.
imaj
rowo
ie 3
ryno
gi ir
zyta)
per-
wisi
nu 9
u iki
buwo
l dar-

jos

\$ 10
\$ 10
\$ 20
ropos.
as sawe
nu szif-

sas suk

R
th St.

25c
30c
30c

35c
15c
\$2.00
20c
25c
25c
15c
15c
25c
25c
\$1.25
25c

kataliku — ot ir wiskas. — Tejsybe ta ar negana patwirtina užpuolimaj ant kataliku parsidawusios waldžej Rusu publicistikos?

Suwalku redyboje (wadinamoj Lenku Lietuwa) musu buwesis yra geresnis. Man rodosi, kad ji kalti esame labians leukams ne kajp Rusu geradarystej. Kodel ta geradaryste nepasirode antrapus Niamuno, kur daugumas lietuwiu ir žiamajeziu gywena? Po 1863 m. tajsydami tiesas (prowas) del lenku, negalejo del Lietuwas but asztresnejs ne kajp del lenku, su kurejs kare wede; bet ir czionaj pasirode del musu netej-singesnejs. Lenkams neuždraude spausti kningas ir iszdawinet rasztas, ko lietu-wiams, nors jie kalczios ant sawias nerunda nera wale. Suwalku redyboje lietuwiams yra wale but mokytojejs ir tajpogi lajkyt mažiaus naudingas (gal delto, kad Rusaj ju apimt nenori) su mažesne alga wyresnybiskas wietas. — Daugias ir czionaj nieko neturime. Girdejome, kad Warszawos Mokslu Globejas Apuchtin esas del lietu-wiu geraj linkias, ir kad prisake wienam lietuwiuj paduot ant raszto iszrejszkima ju rejkalu, kuriuos žadejo pasirupint nutil-dyt. Tiek jau girdejome žodiszkos mejles ir prižadejimu augsztaj pastatytu waldžios pildytoju Rusu, girdejome taj ir isz burnos ciecoriaus, bet wisi tie prižadejimai nej ko-kios mums naudos neatnesze, tajp kad ir isz naujo aprejszkimo Apuchtinu ne daug ko del sawias laukiame. Apuchtin'as ne no szendieu yra Globeju — kodel jis pirma tos mejles lietuwiams neparode? Tikesime prižadejimuj, kada jo iszpildima matysime. Tiket priesz ciesa — skaudu butu nesufau-kus iszspildimo. — Geresnis buwimas lie-tuwiu Suwalku redyboje — geresniu tik rodosi; isz tikro mažaj kas geresniu yra. Mokslawiedese wale buti lietuwiams moky-tojejs, bet lietuwiszkaj mokyw wajkus, tajp kajp ir nebutu wale. Kningas iszdawinet yra uždrausta, o kajp pawejkslaj konfiska-wojimo rodo, ir seniaus iszduotosios n'yra lejtos, o be knugu kas mokims? Ar musu mokytojejs patis yra tajp szwiesus, kad be knygu galetu apsiejt? Ar daug isz tu mo-kytoju yra tikru lietuwiu? Daugumas isz ju moka lietuwiszkaj, delto kad wewaj ju ta kalba sau lajko, bet ar patis yra tikrajs lie-tuwejs ar szirdije ju rasime tikra mejle sa-wo brangios tewynes? ar daugumas isz ju noredami nusipelnyt pagyrima direktoriaus wisada pasilikis lietuwininkajs, o ne par-duos už bluda lesziuku koszes ar szuipinio sawo lietuwyte? Jej taj netejsybe — kur wajsius darbu musu mokytoju? — Marjam-polo gimnazija turi kelata mokytoju tikru lietuwiu, — bet darbas ju turi but menkas, nes ju rankos yra surisztos. Apie sluzyjau-czius kancelarijose (geresnes wietas retaj lietuwininkams duoda, lajkydami jas del atplaukiancziu isz gilosios Rusijos swetimiu) ir szneket nera ko, jie turi tajp szokt kajp jiems wadowas liepia. Gana mažo neiszpil-dimo noro waldytojo kancelarijos, idant ir ta menka wieta pragajziut. Tokiame pa-dejime mažaj yra galima rupintiesi apie rejkalus lietuwytes. Daugumas lietuwiu ir

nenori apie tuos rejkalus, wisos Lietuwas atsiejnanczius, žinot mislydami tiktaj apie sawia wienus. Lietuwoje ir Žiamajeziuose, kur daugias yra lietuwiu ne kajp swetimo gajwato, rupintiesi apie rejkalus Lietuwas wietine waldže nelejdzę; bet tolaus, kajp Warszawoj, Petersburge, Kijawoj ir pa-cziane Wilniuje, jau akis waldytoju nema-tydamos lietuwiu, ne tajp asztrej i ju pasi-elgima žiuri, bet lietuwej tose wietose gy-wena patis del sawias. Petersburge ir Mosk-woje, kol yra moksluose, suejlamis szneka apie rejkalus Lietuwas, bet welaus, po ap-sirinkimo sau wietos užmirsza ir apie lie-tuwyste. Warszawoj skajtlus gywentuju parodo su wirszum 500 lietuwiu, o ar yra kur nors ju suejimai? suejna jeju tik del kwortawimo. Isz bajgiancziju mokslawie-tes Petersburge, Moskwoje, Kijawoje, War-szawoj, kiek randame tikru lietuwiu? — ant pirsztu juos parokuot yra galima, kiti stoja si lenkajs ar rusajs pagal taj, kur sau wieta gauna. Tokiu keli, nors skautu taj pasa-kyt, netoli nuwaziuosime. Negalim yra labaj ira dywtiesi, ka l swetimios tautos (ne sakau apie rusus — nes tie apie mus ir ži-not nenori) lajko mus už iszmirusius, nes darbu musu ir gywenimo nemato ir musu balsa retaj girli. — Kaltint lenkus už mu-siu pasielgima nebutu tejsingaj. Lankaj pa-tis tajp yra pastatyti, kad mums pikta da-ryt ir noredami negal, o isz wisu tantu tarp musu gywenancziu jie geriaus yra mums linkia. Tarp ju ir jiesz kolami nerasim to-kio nekontimo kajp tarp rusu arba ir tarp wokiecziu. Jeju atajta ka la czesais dides-nios waldžios lanku, tai wisi geresne mejle rastumeme tarp ju ne kajp ana tru-bijamaja mejle Rusijos ir darbuose sawo mažesni rastumeme kludyma, o kartajs gal ir pagelba. Nesakau, kad tarp lenku nebu-tu tokiu, kurie musu neužkreze, bet daut wisada bus mažesne ne kajp rusu paseje. Rusaj mums prižada mejle, bet už taj nori mus pakelt priesz lenkus, nes jiems wajua yra rejkalinga, o kada uz kare noretumeme pelno, užsawks mus nedekingajs. Rusijoje lietuwej pildyt sawo rejkalus gali tiktaj slapta, ies matomaj tas darbas yra uždrau-stas. — Tolaus bus.

MOTINA IR DUKTE.

Apsakas E. Wicherto.

(Tasa.)

Endrajtis guduriawo prižadamas: „wienturtis wajkas ir žiamefe atiteks dabar swetimiems“.

Jonas klupejo užkapeje, iki pasibajge iszkilne.

Urte turejo tuojau darbu, kad iszwe-dint wisus namus ir juos iszgrazint. Kas tik galejo primint Magde, ji praszalino. Tuomi tarpu Jonas sedejo sodnelije ant suoleto po liepos medžio ir turejo akis idu-rinias i žiamę. Welaj wakare ji atejo, kad widun ji iwest. „Dabar wiskas yra suredy-ta, tare ji mejlingaj, ir mudu wel pradesi-me senowiszkaj gywent, kajp pirma buwo, priesz parejnant Magdej i namus. Ar nori, Jonaj? Jis nejudėjo.

„Skurdu yra, tase ji tolaus, kad ji ture-

jo mirt budama tajp jauna, bet del mud-wieju tajp yra geriausej. Ji buwo musu ne-lajme.“

Jis isztardamas „ak“ nususuko.

Urte sedosi szalyp jo. „Asz wiska už-mirsziu, tare ji, o asz ir žinau daugias ne kad tau rodosi. Bet buk man wel geras. Asz esui tawo-pati ir tajp turi pasilikti.“

Ji apkabino rankomis jo kakla ir pade-jo galwa ant peties. Jis ja pastume atgal.

„Žmogžude — sznibždejo jis, ir užden-ge wejla rankomis,

„Jonaj — !“ ji szukterejo, kas drins...“

Atsistojas jis ja nutwere už pecziu ir duskino kajp pasiutias. Jo wejdas buwo majwingas. „Tu ja apdawej, stenejo jis.

Ji drebejo jo rankose. „Kas drinsta sa-kyt —?“

„Nemeluok, tu ia apipeneje — apinene-jejs sawo wajka.“

Neblauk tik i wisa kajma — !“

„Ne! nieks neturi žinot — niekam nera wale žinot, nelajminga. Tu esi — mano žmo-na...“ Asz tawias neiszduosiu, mano burna tajp pat bus nebyli kajp kad jos buwo. Bet atlejsti asz tau negalu tajp, kajp ji tau at-lejde. Asz tawia užgawau, ir tu atkerszijej. Skaudžiaus tu mania iwejkt negalejejs. Bet ir sawia ne. Mudu esame perskirti.“

„Kad taj iwyko, murmejo ji, ar tu gali numanyt, ka asz užtraukiau ant sawo saži-nes? Motija! Bet jeju ji taj daro...“

„Mudu esame perskirti“, dusaudamas sake jis.

Ji apsikabino jiji. „Perskirti mudu bu-wome per ja, o dabar niekas nebestowi mudwieju tarpe. Ka tu man gali užmeti-net? Magde buwo tawo — dukte. Ar jos ge-da ne tajp piktaj tau iszrode kajp jos my-ris? tu man turetum pasidekawot...“

Jonas iszsiplieszias, ja nistume szalin ir iszbege per užpakaliuius sodnelo warte-lus. Urte laužydama sawo rankas mate jiji per-taka ir lanka beganti miszka. Kelis žing-snius ji wijosi ji, bet po tam atsisukusi pa-lengwa ejo namu link. Jos rankos buwo meszlungiszkaj sudarytos ir dantis sukasti. „Jis turi iszsisiautot, dumojo ji — jis pa-grinšz, ir tuomet bus wiskas geraj.“

Jonas atgal neparėjo.

Bemaž kuone widurije Samijos yra wieta wadinama Palmininkajs. Ten yra la-baj didele gentaru kasykla ir narstykla. Augsztaj ant mares kranto yra gražus ru-mas pramonininko, o truputi žiamiaus yra kasyklinej namaj su padarynemis. Kataaka-siszkaj yra iszkelamas žiamiaus mares lyg-males gulintis „Naujasis sluogsnis“, kuriame randasi Samijiszkas auksas. Pakrasztije gi mares pluduriuoja ekle didelę ir stipriu waleziu, priškirtu narstynems, tolimokaj mareje, kur galima yra sugaut gentara tarp kaupu akmenu, diena isz dienos atlie-kamoms, jeju audros ir augszta marę ne sugajszina darbu.

Toki waltis turi mažiausej 4 wyrus, oro plumpa ir itajsa pasinerimuj. Naru-najs yra labiausej stiprus lietuwininkaj; jie tik geriausej gal, pakelt wargus tarnystes

ir apaczioje wandenio. Nuwaziawus i tikra-
ja weta yra inkaras iszmetamas. Narunas
apsiwelka drabuži isz gumos, per kuria ne
perejna wanduo, pasiseqa sunkius szwini-
nius klumpius po pado koju, persikabina
sunkas, per kurias turi nuejt szalin sudewe-
tasis oras, ir lipa koptomis, pritajsytomis
prie walties, žiamyn. Dabar jis paima leksz
te orinio majszelo, kurio wienas galas su-
siejna su plumpu, tarp lupu ir dantu; ap-
link warini žieda, kuriuomi ans aptajsas isz
gumos bajgiasi wirszuje wado, užsiszru-
buoja szalmas, kuriame yra dwi didelios a-
kis stiklines. Tame pacziame mirksniuje du
darbininku ima spaut rankena orinio plum-
po. Narunas augsztynokas szoka in wande-
ni ir palengwa skensta wandeniuje. Kur jis
dirba ant dugno, ten ezesas no ezeso ant
wandens pawirszio iszkyła burbulejeje. Jis
turi geležini kiltuwa (buoma) rankoje, ku-
riuomi jis kiluioja akmenis, ir turi užsika-
binias kiszene, i kuria jis meta atrasta gen-
tara. Dwi, ir tris adynas jis gali iszturet.
Po tam patrukia wirwe warpo ir už wir-
wes yra iszkelamas iki koptu. Kitas wyras
ji pawaduoja. Tajp jie majnosi iki gryžtant
namon.

Tajp yra sunkus ir swejkataj paojingas
darbas. Ir drucziausius wyras gela plaucziu
neuzilgo apuinka, o pasent gauna labaj ne
daugis.

Cszion link Jonas Kalwajtis, ilgokaj
klajdziojas atrado sawo kela. Nenorejo jin
priimt delto kad jis silpnas ir ligustas isz-
sižiurejo, bet jis rejkalawo neatstotumaj,
kad ji priimtu i tarpą narumu, norint aut
pameginimo. Jis esas swejkas, tik dabar
mažuma prisilajgias. Pamegino, ir rado ji
tiklu.

Jo kunas berots nesistiprino. Regimaj
jis turejo imties isz wisu sytu, idant sun-
kiame aptajse stowet staczius, ir tankej jis
wisaj nusilpias pare dawo isz gilumos ir
sunkej putuodamas i walti. Bet jis tajp
ilgaj buwo ant dugno kajp ir kiti narumaj
ir tankiausej parneszlawo kiszene pilna
graziu ir dideliu gentaru. Negelbejo nej
patarme, kad jis sawia saugotu: jis ant to
nej atsakyt neatsakydawo. Wisatinaj ji kaj-
ke už tylausi žmogu, koki buwo kuomet
matyta. Jeju nebuta buwia žinoma, kad
jis gali labaj geraj kalbet, pasižindamas su
juomi ir per dienu dienas sakytum, kad jis
yra nebilyš. Ir jis isz tiesu gawo prawarde
'Nebilyš', ir tajp wisi ji szauke. Jis nesi-
jieszkojo draugu, lajkesi wienas pats, necjo
niekuomet i karczema, negere nej waltije ir
szaltam oruj esant rudenis ir žiemos mete
anej malko, kurs buwo wisaj rejkalingas
del atgajwinimo dwasios po narunystes
darbu. Neturedamas darbo jis miegojo ar
sedejo ant pylimo ir žiurejo i mare ar in
debesius. Isz sawo už larbio jis tik mažiau-
sia dali pats wartoj, o kas liko, ta atidawe
pawargelams. Kad wienas isz senesniu na-
rumu po sunkios plaucziu ligos pasimire pa-
likinas naszle su dukterimi wardu Magde,
jis rupinosi apie ta gimine kajp tewas.

Galas bus.

RASZTAS ISZ ŽAGARES.

(Kauno redybos.)

Jusu rasztaj, brolej, kožname skajtime
ju mums pridoda daug istangos ir pajiegu
ant wisatinos kowos tantiszkuose dalykuo-
se. Lietuwiszkas bankas, lietuwiszkas tea-
tras (kuri mejlyjate itajsyt N. Jorke), lie-
tuwiszkos mokslawietes — wis taj labaj
geri dajgtaj, suwienija ir pakela prota,
szirdi ir pajautas. Kad tik iwykto jie, taj
akise swieto sukiltu lietuwej, ir ju pribu-
kejas protas prasižiuretu, atsirastu wienybe,
sador'szka mejle, pražutu bylinejimaj (pro-
wos), kariawimaj wienas pries kita, nebe-
skandintu sawo wientauti del pakelimo pa-
jiegu prieszginu, wisokiu siurbelu musu.
Girdime, kad ketinate paraszyt kningute;
rodancze kela Amerikon, tiktaj susimilda-
mi joje ragint lietuwis ant kelawimo in
swetima pasauti nepamisykite, o to neda-
rykite nej gromatose. Daug yra geriaus iga-
yus apszwietima, sawo tewynuje buti, už-
siimt prekystemis, amatajs wisokejs, už-
det dirbtawes wisokias, o neparduot žiamiu
žydams, wokiecziams ar kitiems atejwiams
musu prieszginiams tautiszkuose, lobiszkuo-
se ir dwasiszkuose dalykuose. Juk musu
Lietuwa mažinasi. Susiedaj musu diena isz
dienos užkariauja wis naujus szmotelus
musu szwentos žiames. Juk patwirtinimas
Istatimu 1865 m. apie newalnyste pirktie
žiames paejnantims no lenku, atnaujintas
27 d. gruodžiaus 1884 m., neregždze podraug
su lenkais i lietuwiams pirkt žiames dide-
lejs gabalajs, nes tycziomis wyresnybe ne
skirdama lietuwystes no lenkystes nori per
prievarža ajrusiat musu kampa, ikajszi-
dami kajp gadelami gadtis tarp musu bro-
lu. O tikriems lietuwiams yra daug pajuiu
daroma isz keli pusiu. Tajp kuqingaj nore-
dami wisus apszwiestus tikrus lietuwis a-
kise žmoneli i dumbilus suwaryt, palejdz-
e tarp ju kalbas, buk tie mokslininkaj esa
pasleptinejs palicemajs gudiszkos wyresny-
bes ir walkioja i po niest lus. Netik seni-
bet ir nekurie jauni, o amžioniszkej tamsus
apszwietime kuningaj kalba tuos bjaurius
ir netejsius iszinilus. Negama kad mis ku-
ningaj perszekioja tarp žmoni, o jie dar
skundže mus ir i wyresnybe. Tajp buwo jau
du užklausimaj no gubernatorioms pas, pri-
stawa' (asesoriu) pareja apie wiena jauna
tikra lietuwi musu miestelo: wienas jau se-
nej ir paslaptinis, ar jis ne esas netikelu, so-
cijalistu, nihilistu, o antras dabar nesenej
atwiras: ar tejsybe, kad jis esas ko bjau-
riausias girtuoklis. Ta musu broli wisi ju-
doszej skundže gubernatoriuj pasalkomis, o
už ka? už taj kad jis yra lietuwininkas! O
wienok mies drasej stojame i kowa priesz
tamsa, priesz pleszikus szundaktarius, priesz
apsilenkawusiu ir apsirusaneczius kunin-
gus ir kitus užpuolikus ant musu tantos ir
wedame kare su lyg-sziol' neblogaj. „Ausz-
ra' palengwa platinasi po Žagares, Kruopiu
parapijas, tajp gi Szakynos; kuningaj, nors
patis yra jos nesakjta ir nežino jos italpos,
wienok užgim ja žmonems skajtyt, kad jie
ir labaj noretu. Tajp wiename susirinkime
jauamas kuningas, kuris tajp piktžodziauja

mokslininkus, sugrejbias perplesze „Auszra'
akise susirinksiu, ir pasake: kas skajto „Au-
szra', tas negal wadinties kataliku. Zmone-
lej wienok igawia ja nors pasislepia skajto
ir dziaugiasi iszgirdia apie negirdetus del
ju dajgtus: kad už rubežiaus ir Amerikoje
iszjeja lietuwiszki lajkraszezej tajp pat kajp
ir pas kitas tautas. Pas mus daugumas skaj-
tydami latwiszkas gazietas randa jose ir a-
pie Lietuwa, tajp kad jau daugumas žino,
kad jie esa lietuwejs, ir kad lietuwiszka tau-
ta gal gywent ant swieto ir ejt lobiszkej ir
dwasiszkej augsztyt tajp pat kajp ir kitos
tantos. Kalendorius „Auszros' pasimalone-
dami skajto ir nori pirkt ant sziu metu wisi
tie ir daugumas kitu, kuriems buwo pernaj
itejka. Ponpalajkej, kad jiems parejszkini
jieszkini „Auszros', sako, kad „Auszra' yra
labaj geras dajgtas: nekuris dar panislia
ja skajtyt ir pasidywija isz turtingumo
musu kalbos žodžejs, bet tarp ju dar mie-
ga tautiszki jausmaj. Jie sawia wiena syki
wadina lenkajs, kitakart lietuwejs, tajp kad
nej patis nežino, kokios jie tautos esa ir
koki ju kalba: lietuwiszka per neaudiojima
yra primirszia, lenkiszkej gi neiszmokia. —
Pas mus darbininkaj newienodaj ima alga,
wieni piningajs, kiti jawajs: tajp wyras
(bernas) paima no 50 - 60 - 70 rublu ant
metu prie wiso gatawo ukininko arba po
l pura pasima nedeziu rugiu, awizu; pus-
bernis 20 - 30 r., piemuo 10 - 12 - 16; mer-
ga no 22 - 25 - 30, tajpgi ant wiso gatawo
ukininko. Lwarnose daugiausej inamej gy-
wena ir ima duona ir kitajs wisokejs gru-
dajs ir augumajs ant sawo wiso ko gatawo.
Dwaruose duoda mergaj iki 60 - 65, o wy-
ruj 90 - 95 - 100 r. Kursze moka daug di-
desnes algas, gan grajt dwigubaj tiek, bet
kuningaj musu kejkia tuos, kurie ejna lute-
riszkiems tarnaut, buk jie pawirstaj i pasi-
lejdelus, pameta sawo tikejima, dora ir tt.
pasninkus...? Gywenimas ukininko musu
ir darbininku daugians perejna sawo tarp-
iniuos riejesziuose (barniuose), bylinejimo-
se (prowose), kasime wienas kitam duobes
per papirkimus musu perdetiniu. Susirinki-
muose daugiausej geria aluti, kartajs prisi-
majszo ir juodoji matusze, arikelke, pasa-
koja daugiausej wienas kitam apie bylibeji
mus, kartajs ir pakortuolja, neretaj ir pujkej
dajlej paszoka ar padajnuoja. Tik nekurie
kuningaj gina susirinkimus su szokimajs
(pas mus nibrajs wa inamus), pakejkia baž-
nyczioje, ir nuwaziawia i kajma iszgjainioja
susirinkusius.

Ku. Wajszwilas, ans myletojas musu
garbaus Daukauto, teb' yra gywas, bet ji
iszkele isz Žagares. Iszwažiudamas jis pa-
rasze testamenta, kuriame per itekme wieno
lietuwininko, užrasze „Auszraj' po sawo
myrio 200 r., o 5000 r ant stipendijos del
neturtingo lietuwi, ir paliko namus ant
mokslawietes, kurioje mokintu lietuwiszkej
elementoriu, kungele ir maldas rejkalingas
del globimo duszios. Jej jis nepermajnys ta
testamenta, taj bus geraj, nes wienas lietu-
wis gales pabajgt moksla. Praejusia wasara
mirdamas klebonas Naujosios Žagares Alek
saudrawyczius paliko 5000 r. ant stipendi-
jos wienam isz geneziu, o jeju tokiu nebu-

tu, taj biedun parapijonaj N. Žigures. Kąj regite, neblogi taj dilyka. Pas mus žmones dabar lajaj pradėjo mokint wajkus, tik nelajme: nera pas mas geru mokslawiecziu. Nors tejsybe sakant ir tu bloguju lajaj mažaj tyra, ir didesne puse wajku pasilieka už duru, negaudami istot i ja. — Swejkiname brolus Amerikoje. A. B.

PAGEEBA WARGDIENIO.

Pažinia jieszkini gywenimo, turime suprast, kajp jis yra pasiekiamas. Tikraji ir tejsingaji kela slepia no žmoniu palejstuwaj ir apgawikuj. Protas o ne kas kitas isteigia žmonyste tikras tajsykles; kupeta tu tajsyklu, isz kuriu susikrauna doriszkas redas — wadinasi tiesa (priwalumas) ir parejga (pawynastis). Tuodu dajgtu nera perskiriamu; rejki pažint tiesa, kad ja gyniot, o parejka, kad ja pildyt. Kas supranta geraj tuodu dajgtu, tas jau ajszkej permanto taka i nauja, tajminga draugijiszka gywenima. Už taj pakamantinekime ipatybes tiesu ir parejgu.

Žmogaus tiesa — taj jis yra pats, jo gywybe ir walnybe. Kas gimęs neturi tiesos gywent, lajkyt kuna swejkatoje, szwiest sawo prota, doret, apsigint no žuties? Kas drins swajtet, buk taj esant nudeta (griekas) sau jieszkot lajmes artimo neužkenkiant? Taj, kas pritinka wienam žmoguj, turi pritikt ir wisiems. Wisi turi tiesa gywendami džiaugties walnybe darbuose, kad tuomi paprotet ir padoret. Bet jau isz to dygsta taj, kad rejki abipus godot kitu tiesas — o sztaj jau ir dajgslus parejgos tejsingumo. Jejgu kas nori gywent walnaj, turi but tejsingas, kitu tiesos neigrobt, Bet wien tejsingumo negana. Tejsingumuj isgywenus žmogus liktu wienas pats, be paszalpos ir pagelbos. Ka darytu beduonius, naszle, naszlaizej, ligonis ar nuybelis? Tajgi jejgu daugis žmoniu nugrametu in pragajszi nesidalijant lobiu (turtu), taj butinaj yra rejkalinga dar kita tajsykle iszstajsimie žmonystes — mejle ir pagajle artimo. Tejsingumas — taj paklodas parejgos, o mejle artimo — taj parejgos iszpildymas.

Be walnybes (lajswes) kajp be oro žmogus gywot negali; kitajp juk ir gywuolej miszke už ji gywentu lajmingiaus! Ko yra wertas žmogus, kurs tik sawia matydamas kitus sedomis joja! Kas isz tautos, kur nera pasigajlejimo artimo, nej paguodos, nej paszalpos — tokia tauta numylidraugijiszkos audros ir jos ja mokina doros Tiesos žmoguj sutejka walnybe (lajswes), o parejkos traukia wisus i wienybe; wienybe — taj gywenimas, o ten, kur tobulu wienybe, tobulas ir gywenimas.

Kiekwienu žmogyste turi kuniszkas ir dwasiszkas ipatybes. Už taj žmogaus tiesa gintie sawia, iszstajsynt sawopaj pagal wisatines tajsykles, turi szakni patybeje žmogaus. Per taj juk ta tiesa nera galima kitam atiduot — kas gali permajnyt sawia in broli, o broli i sawia? Už taj žmogus turi tiesa waldyt taj wis, be ko jis negaletu gywent. O tejsybe sakant, žmogus gali kiekwienam sawo rejkaluj rast tam tikra pena. Rejki tiktaj kad žmogus turetu apszwiesta

loweka ir prota, kurs iszraadamas jieszkinius parodo, jog be mokslo žmogus ju tildyt negales pritinkanczej. Be mokslo žmogus taj tamsunas. O gi mokslas? — Tas želdina jawus ant jejli kokios dirwos, wejaj nesza lajwa apsunkinta nasztomis per juriu jures, garas atstowi žmogus sawo pajiegumu. Tajgi proto klauso „aklos“ gamtos pajiegos r okslas jas wisas suwaldo. Wisi turi lygia tiesa ant tokio dwasiszko augimo.

Tolaus bus.

Auropa.

Londonas 17 bal. Miesta Penszde jau maskolej ineme. Jejgu Emyras Afganistano panores atkerszyt rusams už pargale ties Kuszko upe, taj rusaj tolaus ejdami paims Herato miesta. — Norint daugumas szneka apie taj, kad Anglija gal dar susigerint su Maskolija, bet anie prisitajsimaj wienu ir kitu liepia abejot. Ir Petersburgu ejna kalbos, kad rusaj ar szajp ar tajp paims wisa Afganistana. — Wokietija tuomi tarpu stowi ant rusu puses; jejgu Rusija walotu Anglija, taj tyrionyste wisoj Auropoje galletu sustipret — jejgu nihilistaj tuomi tarpu nepakels sumiszimo. Bet mes galime dabar laukt ir Maskolijoje pacioj didelatiitikimu. Už taj ir mes lietuwininkaj skubi naj wienybe darykime, rupinkiames apie sawo tewyne, idant atejus tikramjam czesuj galletumeme duot rejkalinga pagelba del iszwalnyjimo isz paucziu, i kuriuos musu brolej yra ideti. O szendien tam tikras czesas yra artesnis ne kajp mes turejome ji kuomet. Už taj neprawepokiamie. Szendien popierinis rublis jau lyginasi 40 kapejku ankse, wyresnybes skola tajp yra didele, kad kožna meta palukiu yra mokama 100 milijonu auksiniu rubli! Dabar Maskolija wel pasiskolijo buk 1000 milijonu auksiniu rubli. Sawo skola atmoket Maskolija niekuomet neistengs, nes jau ir szemien darbininku ir ukininku gywenimas yra sunkus; darbaj ne ejna o jawaj pigus. Už taj rewolucija stowi už akiu. Ar anksezius ar welaus mes jos sulauksime, ir kad taj sulautumeme jos jau wie rybeje, o masu žiamelie galletu bent atgaut walnybe. Tegywuojamu Latuw Latwije!

Amerika.

Shenandoah 16 bal. Asz misliju, kad dar niekados nej wienas neužtikto skajtydami gazetias apie tokia bloga nedorybe, galwazudyste, kuri dabar nesenej atsitiko Szenandorije. Kiek mau yra žinoma, turi but diena 8 balandžio parejas namon isz karcziamos akis užsipylas klujkejs gerimajs koks bediewis lietuwininkas Marcinkewycze, o patikias pirmiausej sawo wierna prisiega pradejo ja daužyt ir kojomis spardyt, o tik už taj, kad anoje norejo ji pabaustie ir iszmetinetie jam goduma gerime. Cze rejki priminti, kad ta moteriszke buwo neszece. O tuojau d. 10 užgime kudikis bet negywas, potam ir moteris atidawe dusze diewuj, o d. 12 nedeldienije palajdojo su misziomis ta nelajminga moteriszke. Bet musu klebonas nej wieno žodžio apie taj neburbtelejo, nes gawo piningelu. Tik kajp

perkunas puikdamas isz dangaus jis užgawo tuos, kurie cze pradejo szneket, kad 16 tukstancziu jam ejna in kiseniu ant metu, tiek parizeuszu iszejo isz jo burnos szwentos, kiek yra Szenandorije latuwininku, tiek kejke, kad ir Licipieris pekloj galejo sudrebet. Bet apie taj, kur jo pawynasziu (parejga) buwo ir yra pabaustie, wisiszkej užtylejo.

Brolej wiengenczej! katrie tik mylite diewa, nesigajlekite pridet truputi storawones, idant toki mesininka galwazudi, kuris dwi duszes isz swieto iszware, atiduot ing rankas tejsingumo. Szaukiu wisus gerus latuwininkus, o ipaczej tuos, kurie apie taj griaus žino artimiaus gywendami, idant atidarytumete wartus pakutu tokiam girtuokluj žmogžudziuj! nes jau kajp girdet antra tokia galwazudyste atsitinka tarpomus, o jejgu mes ir szendien užtylesime, taj tokiu atsitikimu ir dangiaus prisipajnios tarpo musu. O jejgu brolej to nepadarysite, bukite prisigatawoja jus turtingiejie ant atejnanczio numerio Unijos lungwaj nukęsti už sawo tylejima, nes wisi skajtysime jusu wardus ir prawardes ajszkej paraszytus Unijoje. Dabosime, ka padarysite.

Wienas isz latuwininku Szenandorio.

D. 9 bal. wakare apie 8 adyna sudegekelos trobos, kuriose gyweno 14 giminiu Dwi isz tu buwo turtu latuwininku Baleziono ir Sakalaucko, kuriu sienpiningej buwo užmoketi.

MIKOŁAS TWARAUCKAS

Generalmas Agentas
Hamburgo ir Amerikiszkos kompanijos
del Lietuwinku ir Lanku

partuoda Szifkortes isz New Yorko i Hamburga po \$ 10.
isz Hamburgo i New Yorka tejpogit \$ 11.
isz New Yorko i Hamburga ir atgal \$ 9.

Tejpogit iszmajno ir slaneze pinigus i wysas dalle Auropos. Kas nor waziut i Auropa, arba isz Auropos atsijmt pas sawo gimnia arba pažistama tegul pasyskubina su iszpirkimu szifkortes, nes trumpam czece pabrangs. Atejas pas mane, kožnas gal but pewnos kad i rankas sukcziu ir kraugieriu ne paputs.

APGARSINIMAJ.

REDYSTERE UNIJOS GALEMA GAUT KNIGAS
[Izdawimo M. Twaraucko]

Practwos Michaldos nog 578 m. priesuzezg. Chrystuso. 25c.
Morienszas izgulditojas sapnu, su platitomis ir tt. 30c.
Istorija All-Babos [isz tukstancziu ir wienos nakties] 30c.
[isz Auropos atejo]

Auszros Kalendorius ant 1885 m. 35c.
Tewyaniniu giesme p Wyturio 15c.
Anszra ant wyso miato dwilika numeriu \$2.00
o wienas numeris 20c.
Auszros Kalendorius ant 1884 m. 25c.
Oszkabalu dajnos 25c.
Lietuwiszkos Szinplius 15c.
Drazdausko swietieszkos ir szwentos giesmes 15c.
Migtowaros dajnos 25c.
Knigos tejsibiu 25c.
Historija septiniu mokitoju \$1.25.
Nerio pamokalaj 25c.

PRIEJGINE WIETA LIETUWISZKUJ
DRAUGYSZCIU, KRAUTUWE WYNO, AŁAUS,
IR LIKIERIU, 2 ULYCZIOJF NO 193 pas
JONA PATRZYKOWSKI
NAUJAME JORKE

Mejlingaj užpraszone brotus, paemusius ant skolos kuingas isz redystes, atsiustie priderinti užmokesti, nes redyste turi tajpau daryt rokunda su kningu spaudejejs.
Redyste [Unijos.